

MYŚL FILOZOFICZNA, TEOLOGICZNA I SOCJOLOGICZNA
BOLESŁAWA PRUSA

MYŚL FILOZOFICZNA, TEOLOGICZNA
I SOCJOLOGICZNA
BOLESŁAWA PRUSA

pod redakcją
Roksany Blech
Sylwii Karpowicz-Słowikowskiej

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Gdańsk 2018

Recenzent
dr hab. Jan Data, prof. UG

Redaktor Wydawnictwa
Katarzyna Warska

Projekt okładki i stron tytułowych
Karolina Zarychta

Na okładce wykorzystano plakat autorstwa Sylwii Karpowicz-Słowikowskiej

Skład i łamanie
PRACOWNIA

Publikacja sfinansowana z funduszu konferencji „Myśl filozoficzna, teologiczna i socjologiczna Bolesława Prusa” oraz środków przyznanych przez Prodziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego na działalność statutową Koła Naukowego „Pozytywnie Zakręconych”

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-647-0

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Spis rzeczy

Słowo od redakcji (*Roksana Blech i Sylwia Karpowicz-Słowikowska*) 9

Józef Bachórz

O *Kronikach* Bolesława Prusa. Chwila wspominkowa 11

Część I:

Filozof – teoretyk

Anna Martuszevska

Prusowska koncepcja biegu życia 25

Magdalena Kreft

„Trzeba żyć, aby...” Pokusa śmierci z własnej ręki w perspektywie

Prusowskich ideałów życiowych 33

Małgorzata Ogonowska

Najogólniejsze ideały życiowe Bolesława Prusa – projekt wydania

hipertekstowego 46

Część II:

Socjolog – polityk

Sylwia Karpowicz-Słowikowska

O opinii publicznej raz jeszcze. Uwagi na marginesie *Najogólniejszych*

ideałów życiowych. 57

Maciej Gloger

Faraon Bolesława Prusa wobec spiskowej koncepcji dziejów

i polityki nowoczesnej 67

Elżbieta Flis-Czerniak

Duch (nie tylko) narodowy, ewolucja i joga. Dialog Bolesława Prusa

z Wincentym Lutosławskim w trzech odsłonach (rekoniesans) 81

Tomasz Sobieraj

Summa metaphysicae. O *Emancypantkach* Bolesława Prusa 92

Część III: Teolog – mistyk

- ks. Grzegorz Głąb
Sens cierpienia w literackiej wizji Bolesława Prusa. Nowela *Sen* – glosa
do utworu 111
- Monika Stanek
Na przekór mrocznej naturze człowieka. Bolesława Prusa refleksje o kondycji
dziewiętnastowiecznego społeczeństwa (na podstawie *Kronik
i Najogólniejszych ideałów życiowych*) 126
- Magdalena Żmudziak
Miłosierdzie „zdefektowane”? Obraz dobroczynności w *Lalce*
Bolesława Prusa 134
- Anna Wietecha
In articulo mortis. Wokół śmierci Karoliny Latter w *Emancypantkach*
Bolesława Prusa 145
- Bartłomiej Borek
„Księżyc nieśmiało wyjrzał ku ziemi, a spostrzegłszy na skraju nieba rąbek
czerwonych blasków, pomyślał...” Rozważania Bolesława Prusa
o księżycu. 154

Część IV: Twórca – polemista

- Roksana Blech
Bolesław Prus o społeczeństwie polskim (u progu XX wieku) 167
- Adrianna Adamek-Świechowska
„Z życia czerpiąc – życie daje”. Sienkiewicz o Prusie 176
- Grażyna Legutko
Perspektywa antyfeministyczna czy apologia kobiecości? Refleksje
po lekturze *Emancypantek* Prusa i *Oziminy* Berenta 189

Część V: Naukowiec – pedagog

- Violetta Machnicka
O sposobach mierzenia i określania czasu w *Placówce* Bolesława Prusa . . . 205

Kazimierz Maciąg	
Nauka (pozytywistyczna) w <i>Faraonie</i> Bolesława Prusa217
Dawid Maria Osiński	
<i>Faraon</i> i klucz oświeceniowy232
Mateusz Archacki	
Jaką rolę odgrywała matematyka w życiu Bolesława Prusa?269
Indeks osobowy277